

Recenzja pracy doktorskiej

pt. *Immigrant Health Status and Access to Healthcare. The case of Norway*

napisanej przez mgr Emmanuel Aoudi Chance

pod kierunkiem dr hab. Violetty Korporowicz, prof. SGH

W swojej ocenie rozprawy doktorskiej mgr Emmanuel Aoudi Chance przyjąłem pięć kryteriów, które obejmują:

1. Umiejętność postawienia problemu naukowego, sformułowania celów badawczych oraz tezy głównej i hipotez pomocniczych.
2. Sposób przeprowadzenia wywodu, w tym dobór i kompletność argumentów oraz adekwatność wyprowadzanych wniosków.
3. Nowość, oryginalność i znaczenie uzyskanych wyników.
4. Kompozycję, czyli układ i konstrukcja pracy.
5. Jakość przekazu toku rozumowania Autorki (język, zwięzłość, logika i przejrzystość wywodu).

Już na wstępie stwierdzam, że w moim przekonaniu mgr Emmanuel Aoudi Chance wniósł wkład do dorobku ekonomii zdrowia poświęconego analizie stanu zdrowia imigrantów i jego oddziaływaniu na gospodarkę, a dzięki temu także do wiedzy o funkcjonowaniu systemu ochrony zdrowia w Norwegii z dwóch perspektyw: norweskiej i imigrantów.

UWAGI OGÓLNE

1. Autor podjął w rozprawie temat aktualny i szczególnie ważny zarówno w warstwie teoretycznej, jak i przede wszystkim w sferze implikacji praktycznych nie tylko dla krajów europejskich. Rola zdrowia dla rozwoju i wzrostu gospodarczego należy do wiodących tematów także w dorobku noblistów z ekonomii.

Praca została napisana przy wykorzystaniu bardzo szerokiego podejścia do zagadnienia. Każdy z przedstawionych aspektów jest bardzo ważny, a część z nich stanowi wyzwanie badawcze dla ekonomii zdrowia i farmakoekonomiki. Jednakże aktualność i znaczenie społeczne i gospodarcze tematu pracy spowodowały, że Autor zbyt wiele chciał zawrzeć w dysertacji, co przełożyło się na brak jasności w postawieniu problemu badawczego i

sformułowaniu celu badawczego, a także sformułowaniu tezy głównej oraz hipotez pomocniczych.

Zgodnie z tytułem uwaga jest skoncentrowana na stanie zdrowia imigrantów i ich dostępie do ochrony zdrowia w Norwegii. Na str. 18 cel pracy został określony jako zidentyfikowanie roli dostępu do ochrony zdrowia przez imigrantów dla gospodarki i poprawy zdrowia imigrantów jako czynnika umożliwiającego, czy wzmacniającego ich integrację z norweskim społeczeństwem. Z kolei w rozdziale poświęconym metodyce badania, na str. 146 pada stwierdzenie, że przedmiotem zainteresowania jest oddziaływanie stanu zdrowia i dostępu do ochrony zdrowia na gospodarkę norweską. Na str. 151 okazuje się, że chodzi o wpływ stanu zdrowia imigrantów na uwarunkowania społeczno-ekonomiczne dla ich.

Na str. 145 została sformułowana teza, zgodnie z którą Norwegowie i imigranci mają różny dostęp do ochrony zdrowia i jest to spowodowane pochodzeniem imigrantów, ich płcią, dochodem, wykształceniem, ich stanem zdrowia i możliwością dostępu do świadczeń medycznych. W moim odczuciu są to raczej stwierdzenia niż teza badawcza. Właściwie brak jest jednoznacznie postawionej tezy głównej i hipotez pomocniczych.

Przed przedstawieniem wkładu własnego do rozwoju ekonomii zdrowia w postaci przeprowadzonych badań i interpretacji ich wyników, Autor napisał bardzo szeroki wstęp ujmując zagadnienia wprowadzające w kolejnych krokach. W pierwszym kroku zaczął od zdefiniowania i scharakteryzowania stanu zdrowia, jego determinant oraz sposobów pomiaru. Kontynuując ten wątek, w następnym rozdziale przedstawił zdrowie jako bogactwo, a przede wszystkim jako element kapitału ludzkiego i kapitału społecznego, czyli czynnik wzrostu gospodarczego. W drugim kroku Autor skoncentrował się na polityce zdrowotnej i społecznej. W trzecim - uwzględnionym aspektem jest opis systemu ochrony zdrowia jako takiego oraz w systemu funkcjonującego w Norwegii. W czwartym kroku skoncentrowano się na imigrantach jako kategorii społecznej oraz ekonomicznym podejściu do dostępu do ochrony zdrowia dla imigrantów. Tej wprowadzającej części poświęcono sześć rozdziałów. Ponieważ zakres przedstawianego materiału jest bardzo szeroki, to treść w nich zawarta jest bardzo powierzchowna. Moim zdaniem te wszystkie zagadnienia mogły znaleźć się w jednym rozdziale zarysującym zakres analizy. Rozdział VIII zatytułowany jest metodologia, co nie pokrywa się ze znaczeniem tego pojęcia. Opisano w nim sposób przeprowadzenia ankiet i wywiadów, w których wzięło udział 60 osób. W rozdziale IX znalazły się wyniki przeprowadzonego badania i komentarze. W spisie treści rozdział ten został zatytułowany „analiza i dyskusja”, natomiast w treści dysertacji – „analiza i wyniki”. Na zakończenie przedstawione zostały rekomendacje.

Na podkreślenie zasługuje w tym kontekście fakt, że Autor wykazał głęboką znajomość literatury szerokiego zakresu zagadnień, które omawiała.

2. Sposób przeprowadzenia wywodu właściwie jest logiczny. Autor rozpoczął od bardzo szerokiego przeglądu dorobku teoretycznego. Wybór literatury jest obszerny, ale trafny i wyczerpujący. Sposób osiągania celów poprzez opisanie zagadnień uwzględnionych w tezie jest jasny. Poszczególne kroki badania zostały dobrane właściwie. Opisy badania zostały wyprowadzone jednoznacznie i dodatkowo mają charakter aplikacyjny.

Autor na początku pracy położył silny nacisk na kapitał ludzki jako czynnik wzrostu gospodarczego sugerując zaniechanie ze strony rządu norweskiego polegające na niewykorzystaniu imigrantów na rynku pracy i jako kapitału ludzkiego. Nawet na str. 10 podał wzór, którego nie wykorzystał, ani też nie zmierzył w jakikolwiek sposób oddziaływania imigrantów i ich stanu zdrowia na gospodarkę. Pomimo poruszania zagadnień ekonomicznych, w pracy nie wykorzystano ani dorobku nauk ekonomicznych, ani narzędzi analizy ekonomicznej. Praca ma charakter ogólnie opisowy.

3. Silną stroną rozprawy jest aktualność i znaczenie poruszanej problematyki. Autor od strony zarówno teoretycznej, jak i empirycznej przedstawił badane zagadnienie. Pomimo że rola imigrantów w społeczeństwie i ich wpływ na gospodarkę stanowi problematykę aktualną i kontrowersyjną, to jeszcze nie cieszy się ona wśród badaczy szczególnym zainteresowaniem. Dlatego głos Autora jest ważny.

4. Pewne zastrzeżenia budzi konstrukcja pracy doktorskiej. Jej zasadniczy układ, podział na logiczne części i rozdziały, a także ich kolejność – w moim przekonaniu – mogłyby być lepiej wyważone. Części wprowadzające są zbyt rozbudowane, co przekłada się na czytelność ich treści. Wartość dodana przez Autorkę została przedstawiona bardziej informacyjnie niż analitycznie.

5. Jakość przekazu jest konsekwencją pewnego zagubienia się w sformułowaniu celu i właściwie niesformułowania hipotezy. Praca ma charakter opisowy, ale jej znaczenie polega na próbie zastosowania analizy jakościowej do ważnego i aktualnego problemu gospodarczego i społecznego.

UWAGI SZCZEGÓŁOWE

Nie jest moją intencją tworzenie listy drobnych niedociągnięć, przed którymi – w moim odczuciu – nie ustrzegł się Autor. Poważniejsze zastrzeżenie sprowadza się do zarzutu, że jako synonimy stosowane są pojęcia wzrostu i rozwoju gospodarczego.

WNIOSKI KOŃCOWE

Przedstawione w niniejszej recenzji uwagi skłaniają mnie do wniosku, iż mgr Emmanuel Aoudi Chance przedłożył pracę doktorską, która spełnia wymogi stawiane przed tego typu pracami na stopień – tak pod względem merytorycznym, kompozycyjnym, jak i formalnym, a więc uzasadnia nadanie Mu stopnia doktora nauk ekonomicznych.

Wnoszę zatem o dopuszczenie mgr Emmanuel Aoudi Chance do publicznej obrony pracy doktorskiej.

